

Δημοκρατία

Δημοκρατία

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ : Η δημοκρατία είναι το πολίτευμα στο οποίο η εξουσία πηγάζει από το λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντά του. Βασικό χαρακτηριστικό της είναι η λήψη αποφάσεων με ψηφοφορία των πολιτών, στην άμεση δημοκρατία, ή κάποιων αντιπροσώπων τους, στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Η ετυμολογία της λέξεως βρίσκεται στα συνθετικά «δήμος» (το σύνολο ή η συνέλευση των ανθρώπων που έχουν πολιτικά δικαιώματα) και «κράτος»(δύναμη, εξουσία, κυριαρχία). Ο όρος επινοήθηκε κατά τον 5ο αιώνα π.Χ., στην κλασική Ελλάδα, και χρησιμοποιήθηκε κατ' αντιδιαστολή με τη μοναρχία, την αριστοκρατία και την ολιγαρχία. Σήμερα, στην καθομιλουμένη, χρησιμοποιείται συνήθως κατ' αντιδιαστολή με τον όρο δικτατορία

ΓΕΝΝΗΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η δημοκρατία ως λέξη και ως πολίτευμα γεννήθηκε και καταξιώθηκε στην Αρχαία Αθήνα. Βασικές αρχές του δημοκρατικού πολιτεύματος της Αρχαίας Ελλάδας ήταν η ισονομία, η αξιοκρατία και η ελευθερία του λόγου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- Στην αρχαία Ελλάδα υπήρχε η άμεση δημοκρατία. Η πολιτική εξουσία την εποχή εκείνη ασκούνταν από όλους τους Αθηναίους πολίτες. Η συμμετοχή των πολιτών στις αποφάσεις της συνέλευσης ήταν καθολική.
- Στη Ρώμη μετά την κατάργηση του θεσμού της βασιλείας εγκαθιδρύθηκε η δημοκρατία. Εδώ δεν έχουμε την άμεση συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, όπως στην αρχαία Ελλάδα, αλλά η σύγκλητος ήταν εκείνη που έπαιρνε τις αποφάσεις που αφορούσαν την πόλη της Ρώμης. Με την πάροδο του χρόνου η δημοκρατία καταλύθηκε στη Ρώμη και εγκαθιδρύθηκε η μοναρχία.
- Την εποχή του Μεσαίωνα δεν μπορεί να γίνει λόγος για δημοκρατία και δημοκρατικές ελευθερίες, γιατί τη χρονική αυτή περίοδο η απόλυτη μοναρχία είναι το πολίτευμα που κυριαρχεί σε όλες τις χώρες. Ο λαός δεν έχει καμία εξουσία. Μοναδικός ρυθμιστής των πραγμάτων της χώρας ήταν ο μονάρχης.
- Η Γαλλική Επανάσταση που ξέσπασε το 1789 εξαιτίας της καταπίεσης των λαϊκών στρωμάτων και της μη συμμετοχής της αστικής τάξης στις αποφάσεις της Κυβέρνησης της χώρας που ζούσαν κατέλυσε τη μοναρχία και εγκαθίδρυσε τη δημοκρατία.
- Στην Αγγλία, χωρίς να καταλυθεί η βασιλεία, εγκαθιδρύεται το αντιπροσωπευτικό πολίτευμα μετά από πολλές και διάφορες κοινωνικές αναστατώσεις.
- Τέλος, τα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτεύματα αναπτύχθηκαν μέσα από θυελλώδεις και σκληρούς κοινωνικούς αγώνες. Αποτελούν δύσκολη μορφή διακυβέρνησης τόσο ως προς την ίδρυσή τους, όσο

και ως προς τη διατήρησή τους. Απαιτούν την ενεργοποίηση του πολίτη και τη συνεχή επαγρύπνηση του

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Άμεση Δημοκρατία
- Η Πρώτη Ελληνική Δημοκρατία (1821-1828)
- Η πρώτη περίοδος της Βασιλευόμενης (1864- 1922)
- Η Δεύτερη Ελληνική Δημοκρατία (1924- 1935)
- Η Δεύτερη Περίοδος της Βασιλευόμενης Δημοκρατίας (1935- 1936) •
- Η Τρίτη Περίοδος της Βασιλευόμενης Δημοκρατίας (1949- 1967)
- Η Τρίτη Ελληνική Δημοκρατία (1974- σήμερα)
- Η δημοκρατία αποκαταστάθηκε στη χώρα μας τον Ιούλιο του 1974. (Είχε προηγηθεί δικτατορία από 21/4/1967 που διήρκησε 7 χρόνια).
- Από τις 11 Ιουνίου 1975, με την ψήφιση του νέου Συντάγματος (άρθρο 1. Συντ.), το πολίτευμα της χώρας μας είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.
- Ειδικότερα : • Είναι Δημοκρατία, γιατί όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, υπάρχουν για αυτόν και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα, σύμφωνα με την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. • Είναι Προεδρευόμενη Δημοκρατία, γιατί αρχηγός του κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ένας Έλληνας πολίτης που εκλέγεται από το Κοινοβούλιο (Βουλή). • Είναι Κοινοβουλευτική, γιατί ο λαός ασκεί την εξουσία μέσα από τους αντιπροσώπους του (βουλευτές) στο Κοινοβούλιο, από το οποίο προέρχεται η Κυβέρνηση, η οποία κυβερνά τη χώρα μας και εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΕΙΔΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- Α. Η άμεση ή συμμετοχική δημοκρατία
- Β. Αντιπροσωπευτική δημοκρατία
- Οι σύγχρονες αντιπροσωπευτικές δημοκρατίες διακρίνονται σε :
- α) Βασιλευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία: • Η κυβέρνηση που εκλέγεται από το λαό παίρνει τις πολιτικές αποφάσεις. Ο βασιλιάς είναι αρχηγός του κράτους και μάλιστα κληρονομικός με συμβολικό ρόλο, ενώ πολιτικά είναι ανεύθυνος, δηλαδή δεν έχει ουσιαστικές πολιτικές αρμοδιότητες (Μ. Βρετανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Δανία, Σουηδία, Νορβηγία, Ισπανία). •

β) Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία: Και σε αυτή την περίπτωση η εκλεγμένη από το λαό κυβέρνηση παίρνει τις πολιτικές αποφάσεις. Αρχηγός του κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Είναι αιρετός, εκλέγεται δηλαδή από τη Βουλή και δεν έχει και αυτός ουσιαστικές πολιτικές αρμοδιότητες (Ελλάδα, Ιταλία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας).

- γ) Προεδρική Δημοκρατία: • Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι και αρχηγός του κράτους και Πρόεδρος της Κυβέρνησης, η οποία δεν εκλέγεται από το λαό αλλά σχηματίζεται από τον Πρόεδρο της

Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται είτε άμεσα από το λαό είτε από ειδικό σώμα εκλεκτόρων και διαθέτει ουσιαστικές πολιτικές αρμοδιότητες (ΗΠΑ, Κύπρος, Ρωσία).

Ένα σωστό δημοκρατικό πολίτευμα πρέπει να φροντίζει για το κοινό καλό, αναγνωρίζοντας και προστατεύοντας συγχρόνως τα δικαιώματα του ανθρώπου- πολίτη του. Αν η Αθήνα κατάφερε να φτάσει σε τέτοιο σημείο ακμής την εποχή του Περικλή ήταν γιατί η σχέση πόλης- πολίτη ήταν αλληλένδετες. Ένας υπεύθυνος και σωστά διαμορφωμένος πολίτης τοποθετεί το καλό του συνόλου πάνω από το δικό του συμφέρον, επειδή καταλαβαίνει ότι αν το σύνολο δεν ευημερεί, μακροπρόθεσμα ούτε ο ίδιος θα ευημερεί. Και πάνω από όλα καταλαβαίνει ότι η δική του συμβολή είναι σημαντικότερη. • Η δημοκρατία χρειάζεται υπεύθυνους πολίτες. Πολίτες που να αναλαμβάνουν το μερίδιο της ευθύνης τους για όσα γίνονται, πολίτες που καταλαβαίνουν ότι δεν έχουν μόνο δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις και που κατανοούν σωστά το πνεύμα του εθελοντισμού σαν μια ανιδιοτελή προσφορά προς την κοινωνία. • Η πολιτεία οφείλει να σέβεται τους πολίτες της και να φροντίζει για το καλό όλων. Να δίνει σε όλους χωρίς διάκριση το δικαίωμα να μορφωθούν και να αναπτυχθούν ως προσωπικότητες. Να παρέχει ευκαιρίες για όλους και να στηρίζεται στην αξιοκρατία.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΚΛΗΤΑΙ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Ίστορία (2.37.1-2.39.4)

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ: Ίστορία

[2.37.1] «Χρώμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἔς ὀλίγους ἀλλ' ἔς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεόν ἔς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκώλυται. [2.37.2] ἔλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἔς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾶ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. [2.37.3] ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσιν.

[2.38.1] «Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διειτησίοις νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. [2.38.2] ἐπεσέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειότερα τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

[2.39.1] «Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τὴν τε γὰρ πόλιν κοινήν παρέχομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπειργομέν

τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφελῆθῃ, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεόν και ἀπάταις ἢ τῷ ἄφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχω· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνω ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἤσσαν ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. [2.39.2] τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς, μεθ' ἀπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν. [2.39.3] ἀθρόα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἄμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν· ἦν δὲ που μορῶν τινὶ προσμείξωσι, κρατήσαντές τε τινὰς ἡμῶν πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσσησθαι. [2.39.4] καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεόν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκἀμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθοῦντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.»

Μετάφραση: Ἀγγ. Βλάχος

[2.37.1] «Το πολίτευμα που ἔχομε σε τίποτε δεν αντιγράφει τα ξένα πολιτεύματα. Αντίθετα, εἴμαστε πολὺ περισσότερο εμεῖς παράδειγμα για τους ἄλλους παρά μιμητές τους. Το πολίτευμά μας λέγεται Δημοκρατία, ἐπειδὴ τὴν ἐξουσία δεν τὴν ἀσκοῦν λίγοι πολῖτες, ἀλλὰ ὅλος ο λαός. Ὅλοι οἱ πολῖτες εἶναι ἴσοι μπροστὰ στον νόμο για τις ἰδιωτικές τους διαφορές. Για τα δημόσια αξιώματα προτιμῶνται ἐκεῖνοι που εἶναι ἱκανοὶ και τα ἀξιζοῦν και ὄχι ἐκεῖνοι που ἀνήκουν σε μια ὀρισμένη τάξη. Κανεῖς, ἀν τύχει και δεν ἔχει κοινωνική θέση ἢ ἀν εἶναι φτωχός, δεν ἐμποδίζεται γι' αὐτό να υπηρετήσῃ τὴν πολιτεία, ἀν ἔχει κάτι ἀξιο να προσφέρει. [2.37.2] Στὴ δημόσια ζωὴ μας εἴμαστε ἐλευθῆροι, ἀλλὰ και στις καθημερινές μας σχέσεις δεν υποβλέπομε ο ἕνας τον ἄλλο, δεν θυμῶνομε με τον γείτονά μας ἀν διασκεδάζει, και δεν του δείχνομε ὄψη πειραγμένου που, ἀν ἴσως δεν τον βλάπτει, ὁμως τον στενοχωρεῖ. [2.37.3] Ἀν, ὠστόσο, ἡ αὐστηρότητα λείπει ἀπὸ τὴν καθημερινή μας ζωὴ, στα δημόσια πράγματα, ἀπὸ ἐσωτερικό σεβασμό, δεν παρανομοῦμε. Σεβόμαστε τους ἀρχοντες, πειθαρχοῦμε στους νόμους και, μάλιστα, σε ὅσους ἔχουν γίνῃ για να προστατεύουν τους ἀδυνάτους και ὅσους που, ἀν και ἀγραφοι, εἶναι ντροπὴ να τους παραβαίνει κανεῖς.

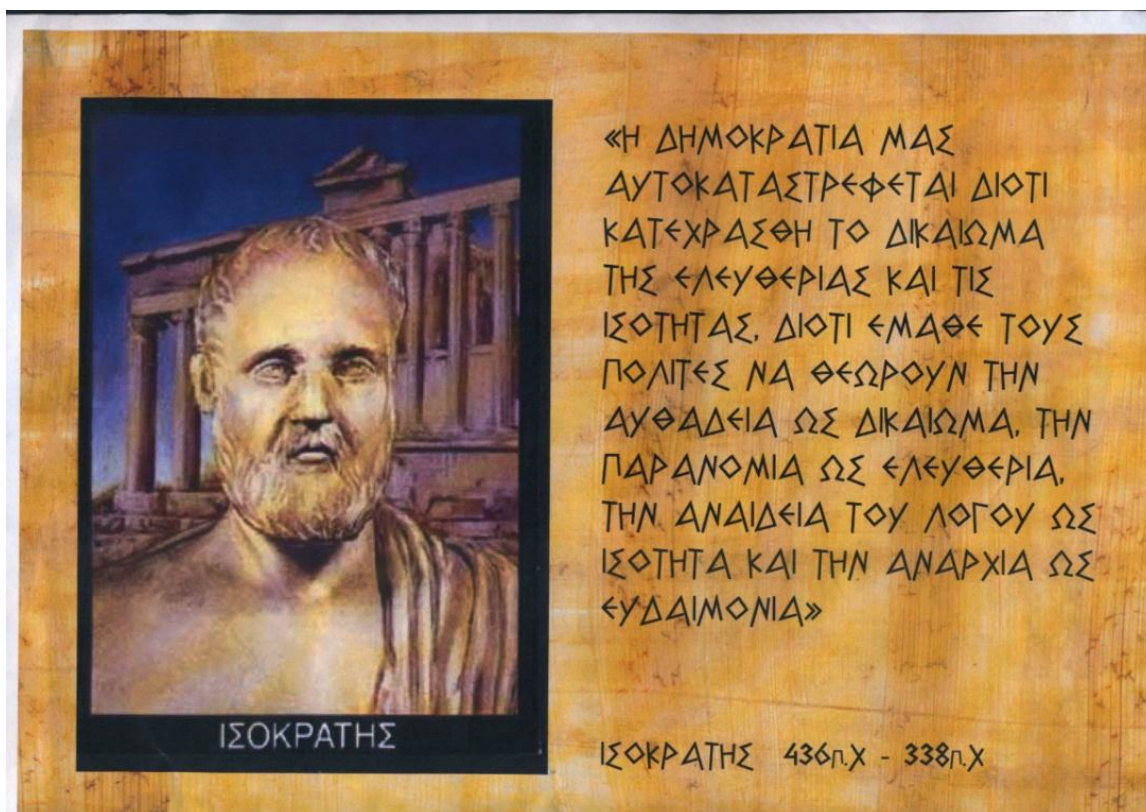
[2.38.1] »Με συχνές θυσίες και ἀγῶνες φροντίσαμε να μετριάζομε τους κόπους τῆς ἐργασίας και να ξεκουράζομε τὸ πνεῦμα μας. Ἐχομε εὐχάριστη ἰδιωτικὴ ο καθένας μας ζωὴ κι ἡ ἀπόλαυσή τῆς ἀποδιώχνη τὴν στενοχώρια.

[2.38.2] Ἡ ἐκταση τῆς κυριαρχίας μας εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε μπορούμε και φέρνομε ἀπὸ τὴν πᾶσα γῆ τα πάντα κι ἔτσι χαιρόμαστε τα ξένα ἀγαθὰ ὅσο και τα δικά μας.

[2.39.1] »Και στα πολεμικά πράγματα διαφέρομε ἀπὸ τους ἐχθρούς μας. Ἡ πόλη μας εἶναι φιλόξενη για ὅλους τους ἀνθρώπους και δεν ὑπάρχει σε μας νόμος ξενηλασίας που να ἐμποδίζει τον ξένο να μάθει ἢ να δει κάτι που θα μπορούσε, ἀν δεν ἦταν κρυφὸ, να ὠφελῆσει τον ἐχθρό μας που θα το ἐβλεπε. Και τούτο, ἐπειδὴ πιστεύομε περισσότερο στὴν ἀξία μας παρά σε μυστικές ἐτοιμασίες και στρατηγήματα. Και στὴν ἀνατροφὴ, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ μας ἀπ' τα

μικρά τους χρόνια υποβάλλονται στην πιο σκληρή εκγύμναση, εμείς έχουμε ευχάριστη ζωή, χωρίς γι' αυτό να υστερούμε στο να αντιμετωπίζουμε τους ίδιους κινδύνους. [2.39.2] Και νά η απόδειξη. Ποτέ οι Λακεδαιμόνιοι δεν κάνουν μόνοι τους επιδρομές εδώ, στη γη μας. Έρχονται πάντα με τους συμμάχους τους. Ενώ εμείς μόνοι εισβάλλουμε σε εχθρικές χώρες και τις περισσότερες φορές νικούμε εύκολα, σε ξένη γη, εκείνους που υπερασπίζονται τα ίδια τους τα σπίτια. [2.39.3] Εχθρός μας κανείς δεν έχει, ως τώρα, αντικρίσει συγκεντρωμένη ολόκληρη τη δύναμή μας, αφού εμείς και ναυτικό πρέπει να επανδρώνουμε και στρατό να στέλνομε σε πολλά μέρη. Αν ο εχθρός συναντήσει κάπου ένα μικρό μέρος της δύναμής μας, καυχείται, αν νικήσει, πως κατατρόπωσε ολόκληρο τον στρατό μας. Αν νικηθεί, διαδίδει πως βρέθηκε αντιμέτωπος με όλες τις δυνάμεις μας. [2.39.4] Αντικρίζομε τους κινδύνους πρόθυμα κι όχι με βαριά καρδιά. Τους αντικρίζομε από ανδρεία περισσότερο παρά από υπακοή σε κάποιο νόμο και τούτο είναι για μας κέρδος μεγάλο, γιατί δεν θλιβόμαστε από πριν για τις συμφορές που ίσως έρθουν, κι όμως, όταν έρθουν, δεν είμαστε λιγότερο γενναίοι από εκείνους που παιδεύονται αδιάκοπα.

»Αυτά είναι, μαζί με πολλά άλλα, που κάνουν θαυμαστή την πόλη μας.»

Κανείς τελικά δεν ξέρει τι είναι Άμεση Δημοκρατία

του Παναγιώτη Πέτρου

© 2002-2013 *filosofia.gr* - Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχομένου της ιστοσελίδας εφόσον αναφέρεται ευκρινώς η πηγή του.

Επειδή έχω ακούσει πολλές ηλιθιότητες και "ορισμούς" για την άμεση δημοκρατία, οφείλω να ομολογήσω ότι σπάνια βρίσκω άνθρωπο που να έχει

διαβάσει Θουκυδίδη. Αν δεν διαβάσει κανείς τον ιστορικό που αναλύει την γέννηση και την λειτουργία αυτού του πολιτεύματος από εκείνους που το ανακάλυψαν, πώς είναι δυνατόν να έχει το θράσος να μιλάει περί αυτού;

Άμεση δημοκρατία δεν σημαίνει αναρχία. Δεν σημαίνει "φτιάχνω κολλεκτίβες και αυτοδιαχειρίζομαι". Καμία σχέση. Αυτό το έλεγαν οχλοκρατία στην αρχαιότητα και αποτελεί ιδεολογικούς πειραματισμούς μεταγενέστερων δυτικών διανοητών δεύτερης και τρίτης διαλογής που δεν έχουν καμία σχέση με την καθαρότητα και τη διαύγεια πνεύματος της αρχαίας ελληνικής διανόησης.

Η δημοκρατία, θα μας πει ο Θουκυδίδης στον Επιτάφιο του Περικλή, καταρχάς είναι εκείνο το πολίτευμα που ναι μεν δίνει την εξουσία στα χέρια των πολλών και όχι των λίγων (*"ΔΙΑ ΤΟ ΜΗ ΕΣ ΟΛΙΓΟΥΣ ΑΛΛ'ΕΣ ΠΛΕΙΟΝΑΣ ΟΙΚΕΙΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΚΛΗΤΑΙ"*) αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό: *"ΛΟΓΩ ΜΕΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΕΡΓΩ ΔΕ Η ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΑΡΧΗ"*) δηλ. "Στα λόγια λέγεται δημοκρατία, ενώ στην πράξη είναι εξουσία του πρώτου ανδρός".

Τι σημαίνει αυτό; Απλούστατα ότι δεν μπορεί να καθορίζει τις τύχες ενός κράτους ο κάθε τυχάρπαστος Αθηναίος πολίτης. Ναι μεν μπορεί να βγει στην Πνύκα να πει την άποψή του, ναι μεν η άποψή του θα είναι σεβαστή και θα έχει ισάξια βαρύτητα με οποιοδήποτε άλλου Αθηναίου πολίτη, ΑΛΛΑ αυτό ΔΕΝ σημαίνει ότι η εξουσία είναι στα χέρια του. Οι Αθηναίοι πολίτες εμπιστεύονται τον Περικλή να αποφασίσει ποιός έχει δίκιο και ποιός άδικο, ποιός πλανάται και ποιός μιλάει ορθώς. Εμπιστεύονται τον πρώτο, τον ικανό άνδρα που μπορεί να σκεφτεί πέρα από τις μικρότητες και σκοπιμότητες του όχλου, πέρα από την πλάνη και τον καιροσκοπισμό στον οποίο συνηθίζει να πέφτει ο λαός του.

Αυτό ο Περικλής το είχε αποδείξει και εν καιρώ πολέμου και εν καιρό ειρήνης. Και αυτό de facto τον είχε αναδείξει πρώτο άνδρα στα μάτια όλων των Αθηναίων. Οι Αθηναίοι τότε είχαν στην ουσία την ωριμότητα να παραδεχτούν ότι πολλές φορές είναι ανώριμοι και αποφασίζουν ανόητα και χρειάζονται τον Πρώτο Άνδρα να τους υποδεικνύει τον ορθό δρόμο και να τους βγάξει από τη δύσκολη θέση. Δεν ήταν εκτελεστικό όργανο ο ηγέτης της Άμεσης Δημοκρατίας. Ήταν ηγέτης που ήξερε να παίρνει τα θετικά από τον λαό του και να αγνοεί τα αρνητικά. Και οι πολίτες είχαν την ωριμότητα να το καταλάβουν αυτό: ότι δεν είχαν όλοι τους την ικανότητα και την παιδεία να είναι ηγέτες. Είχαν όμως το δικαίωμα να ομιλούν ελεύθερα και δημόσια.

Αυτή ήταν λοιπόν η άμεση δημοκρατία. Αυτοί που κραυγάζουν σαν ουρακοτάγκοι περί "συλλογικής λήψης αποφάσεων" και άλλες τέτοιες ανοησίες, καλό είναι να κάτσουν σπίτι τους και να ανοίξουν κανένα βιβλίο. Να μην παπαγαλίζουν τις πνευματικές ακροβασίες της "αναρχίας" και των λοιπών δευτεροκλασάτων όψιμων διανοημάτων της παρακμής. Γιατί στην νεοΕλλάδα δεν υπάρχει έλλειψη στην ελευθερία της έκφρασης, αλλά στην ελευθερία της σκέψης.

Παναγιώτης Πέρρος